

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor vagy anna térfogata 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Buda-Pesten:

Braun Ede ur hirdetményi ügynöksége,
(Józseftér, 10. sz. I. emelet.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELOFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 , 50 kr.

Előfizetési felhívás.

„Székely Hirlap”

politikai, társadalmi és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönyére.

Előfizetési díj:

Okt.—decz. (3 hóra) . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalvánnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref. főtanodai könyvnyomdába, a „Székely Hirlap” kiadóhivatalának küldeni.

M.-Vásárhely, 1875. okt. 1-én.

(ly.) A budapesti jogászgyűlés választmánya jónak látta ez évről a közgyűlés megtartását elhalasztani, s a legközelebbi közgyűlést csak a jövő 1876-ik évben megtartandónak határozta. Nem ismerjük közelebről az indokokat, melyek a jogászgyűlés idei közgyűlését fölöslegesnek, vagy legalább is mellőzhetőnek tüntethetnek fel, mert jelen codificationalis korszakunkban, nézetünk szerint, egy ilyen szaktestület gyűléseit, s azzal együtt eredményes munkásságát inkább szaporítani, mint apasztani kellene; mert, mint az eddigi tapasztalat mutatta, elég érdekeltséggel voltak az iránt a vidéki tagok, s jogi életünk nem egy kérdése fölött merültek ott fel eszmecserék, indítványok, nézetek és vélemények, melyekből sok tekintetben érdekes tanúság volt vonható jogi életünk szükségai iránt. Tehát sem idő, sem költség tekintetében nem lehet állítani az azon való megjelenést és részvételt pazarlásnak. No de, hogy azon élvezetben újra részesülhessünk, csak be kell várnunk a jövő évet, mert az állandó igazgató-választmány így határozta, s mi ezen határozaton annál is inkább megnyugszunk, mert nem változtathatunk rajta.

Arról azonban mitsem tudunk, hogy a maros-vásárhelyi jogász-egylet igazgató-választmánya hasonló határozatot hozott volna; s honnan van mégis, hogy ezen egylet, illetőleg szakosztályai működéséről sem közlönye hasábjain, sem azon kívül mitsem lehet tudni, vagy hallani?

Ennek okait nem kutatjuk, csak sajnosan regisztráljuk a rideg tényt; hogy a drága pénzen kifogadva levő egyleti szállás már régi idő óta magában az egylet valamelyik szakosztályát, sőt még talán egyleti tagot sem tisztelhetett, holott szakosztályi üléseknek felváltva minden héten kellene tartatni az alapszabályok értelmében.

Az annak idejében oly szép remények fejében működött alapító-tagok nem nagy gyönyörűséggel szemlélik a fennebb jelzett tényből következtethető közönyösséget, mi ha továbbra is így tart, a mult évek szép eredményeivel ellentétben jövőre az egylet működése csak is az egy évben egyszer megtartandó közgyűlés ünnepélyességeire fog reducáltatni.

Már pedig nekünk erdélyrészeknek, ha egyébért nem, legalább különleges helyzetünk s viszonyaink által is ösztönöztetve kellene magunkat érezni specialis jogviszonyaink fejlesztésére, s az e tekintetbeni haladás és eredményes munkára való törekvésre. Mert hiszen a már készen és készülöben levő igazságügyi reformtervek és munkálatok iránt ezen egylet keretében volna alkalom a helyi viszonyok és körülmények ismeretetésére, azok követelményeinek feltüntetésére, s egyáltalában az egylet megalakításával s fenntartásával kitűzött cél elérésére, megvalósítására, s e tekintetben a lehető legjobb eredmény felmutatására.

Még a tevékenységre hivatottak közül is sokan mentik magukat az érdeklődés hiányáért másnemű elfoglaltatásokkal, és mi tisztelettel vagyunk az elhivatásszerű komoly munkásságot tanúsítók iránt, s ha méltányosak akarunk lerni, nem is kívánhatjuk, hogy bárki is hivatalos, vagy egyáltalában bármilyen más halaszthatatlan teendői elhanyagolásával, s mellőzésével tisztán csak közügyi dolgokkal töltse idejét; mert első és fődolog minden tisztességes emberre nézve, hogy szorosabb értelemben egyéni kötelezettségeinek tegyen pontosan eleget, s csak is azon időből és erőből áldozzon a köznek, mi amatától fennmarad. A kik pedig ezt sem hajlandók megtenni, azok bizony méltán illetetnek a közönyösség gyanújával, mint a kik mulasztást követnek el úgy a köz, mint azzal együtt maguk ellen is.

Hogy erős akarat mellett mire és mennyire képes az ember, arra nézve a multból magunk közül is tudnánk példákat felmutatni; no, de miután látszik, hogy mi magunknak nem vagyunk elég kedvesek, mellőzzük azt; s a nálunk sokkal kapósabb külföldi példákra hivatkozunk. A nagy Franczia- és Angolország, a nagy német birodalom, a kis Svájc sat. számtalan példait tünteti fel a socialis élet terén létre jött társulási szellem alkotta egyleteknek, s különösen azok eredményes s a társadalmi élet fejlődésére nagyon jótékony befolyást gyakorló munkásságának. S ha már az anyagiakban, s különösen az élet-kényelem és élvezetei megszerzésében utánozzuk őket, ha ezeket egyszersmind ki is akarjuk érdemelni, s ha e tekintetben polgári elhivatásunknak megfelelőleg lelkiismeretünket is meg akarjuk nyugtatni, nem szabad ignorálnunk és szem elől téveszteni a társas együttlétből kifolyó közügyi köteleességeink teljesítését sem.

Midőn tehát mindezek alapján nem helyeselhetjük a budapesti jogászgyűlésnek az idénről való elhalasztását, úgy nem csekély sajnálkozással szemléljük a maros-vásárhelyi jogász-egylet szakosztályainak tétlenségét, s óhajtjuk, hogy ezen eddigelé jó hírnévnek örvendett egylet renoméjának fenntartása végett működésüket minél előbb megkezdve, s a közgyűlésig még rendelkezés alatt levő időt czélszerűen felhasználva mutassanak fel annyi sikert, melylyel az egylet fenntartásához járuló részvényesek méltó várakozásának legalább részben megfelelhessenek, mert úgy a jó eredményért irántuk az elismerés, mint az eredménytelenségért a felelősség és szemrehányás nem fog elmaradni.

Marosszék évnegyedes bizottsági gyűlése szeptember 28-dn.

Béldi Gergely főispán úr pontban 9 órakor megnyitván a közgyűlést, melyre az összes bizottsági tagoknak körülbelül egy harmada jelent meg; előre is fölhívta figyelmét a gyűlésnek, egy általa később teendő indítványra.

A tárgyalás rendén előfordult nevezetesebb ügyek a következők valának:

Pénzügyminiszteri rendelet, melyben tudtára adatik a szék közönségének — válaszul egy régibb fölíratra — hogy a parajdi sótermelés beszüntetése nincs tervbe véve — szolgál örvendetes tudásul.

Havadtó községnek a Küküllőn épített hidon vámszedhetését engedélyező rendelet — szolgál tudásul.

A jövő évi költség előirányzatképen az idei terjesztetik föl változatlanul.

Olvastatott a belügyminiszteri rendelet, mely az idei III. t.-cz. által rendelt törvényhatósági betegápolási alapra nézve a mult közgyűlés által hozott határozatot helyben nem hagyja. Hosszabb vita után alkirálybíró megbizatik az összes egyenes-adó forintok után leendő egy krajezár pótdó kirovatása és beszédésével s azon kívül határozatott, hogy ugyan ezen alapra a szék területén tartatni szokott táncmulatságok 20 krral rovasanak meg.

A nagy-szebeni postaigazgatóság kinyilvánítja, hogy Hodoson nem szándékozik fiók postát állítani, mert nem fizetné ki magát; alkirálybíró megbizatik, hogy járjon végre: vajjon az érdekelt községek nem volnának-e hajlandók a hozzávetőleges hiánylat (deficit) fedezésére.

Gömör- és Kis-Hontmegye fölírata a közigazgatási fegyelmi bíróságok működésének szabályozása iránt pártoló tudomásul vétetik.

Brassó város és vidéke fölírata a földmívelés- és ipar-iskolákat kitűnően végzett tanoncokra leendő kiterjesztése iránt az egy éves önkéntesi kedvezmények — pártoló tudásul vétetik.

Borsodmegye fölírata az országgyűléshez a honvédelmi miniszteriumnak a loállítási próbakisérlet ellen kiadott rendelet ellen — hosszas és nem érdektelen s nem is él nélkül lefolyt vita után — egyszerűen tudásul vétetik.

Az igazoló-választmány akként alakítottatott újra, hogy maradtak nagy részben az eddigi tagok s lett két új tagja, n. m.: Bothos Kálmán és Nyárádi István.

A központi (választási) bizottság tagjává az elhalt Zilahi Samu helyett szintén B. K. választatott meg;

ugyancsak ezen haláleset által üresedésbe jött jövedelemadó-kivető-bizottságba rendes tagnak Kövesdi Gábor, póttagnak Szikszai Zsigmond.

A községek 1873. és 1874-ik évi költségeinek zárszámadásai az állandó választmányoknak, némely a kezelésre nézve indítványba hozott javaslataival együtt (hogyan t. i. ezután a költségvetés rendszeres és szabályszerű összeállításáért a kör-, illetve a községi jegyzők lesznek első sorban felelősek stb.) elfogadtattak és helybenhagyattak.

Végül főkirálybíró előadván, hogy a nyáron megéjtett körútja alkalmával figyelmét az útakra is kiválóan kiterjesztvén, úgy találta, hogy azoknak jósa nem áll arányban az évenként fölhasznált munka- és pénzzerővel; ennél fogva indítványozza, hogy practikusabb tervek és munkabeosztás iránt leendő javaslattételre egy bizottság küldessék ki; mely bizottság kiküldése egyhangulag el is fogadtatott s tagjaivá a királybíró, a mérnök, Bothos K., gr. Toldalagi V., Bereczki L., Magyar F., Illyés István és Koncz E. lettek megválasztva.

Szépművészetek hazánkban.

II. Szobrászat.

(Folytatás.)

Voltak a nemzetnek az Anjou-ház uralkodása alatt is fájdalmas eseményei, milyen a rozgonyi vérmező, az Amadik végzetes eseményei, a Zach-család szerencsétlensége és mások; de mind a mellett e korszakot Magyarország fénykorának lehet nevezni, mert itt minden hadászat, politika, művészet a legnagyobb magaslatra emelkedett s különösen udvari fény tekintetében egy uralkodóház sem haladta meg a magyar királyi udvart a kontinensen.

Még ma is büszkén meredez éghez az akkori remjainban is nagyszerű székhely: Visegrád vár, a mely leghívebben tudná mind azt elregélni, mi fonságost és dicsőt látott falai közt e történelmünk néző nagyszerű század.

Foliánsokat kellene tele írni, hogy kellő fogalmat alkothassunk magunknak azon nagyságról, mely Károly, Nagy Lajos és Mária korát kitünteti, s még akkor is meglehet nem találunk el az akkori kör leghelyesebb jellemrajzát, mert meglehet Magyarország akkori nagysága épen azon egyetemleges és olykor meg ellenkezőleg azon elkeseredett ellenséges viszonyban keresendő, a mely bennünket Olaszországgal összekötött. Ma a vasutról s a Dunán szőke vizén aláúszó új járművekről tekintve, hol közelről emelkednek ezen egykor fényes udvari díszben ragyogott királyi udvari palota romjai, nem hinné az ember mennyi múkinos volt itt összehalmazva Visegrád várában és környékén. E várat és várost, mint írják, még Trájan császár építtette, s míg Pannonia neve volt ez édes anya földnek, meglehet nem virultak a művészetek, ámbár nagyszerűség tekintetében a rómaiak sem maradtak hátra az építészetben, hanem már Róbert Károly idejében minden másként lett.

TÁRCZA.

GONDOLATOK.

Szerényen, csendesen végzi munkáját a szorgalmas méh, minek gyümölcséből mások izlelik a kellemes falatokat, s hogy ez megtörténhessék, még életével is kell adózni. Mély, sötét és egészségtelen gödrökben kell véggezni a bányásznak fáradszt, nehéz, életveszélyes munkáját, hogy az általa kiaknázott kincsekből mások huzzák a nagy nyereséget, s ékesítsék magukat. Ezekéhez hasonlítható az író élete, ki szelleme termékeivel élvezetet nyújt az olvasóknak, de azért csak a további sorvasztó munka, s nélkülözés jut osztályrészébe, s előismerésre is legfőbb élete megszűnté után számíthat.

A dúsz tartalma méhköpű, s az eredményes bányászati termékét befogadott kincsraktár jelentőségénél azonban sokkal nagyobb és magasabb azon irodalom jelentősége, mely a társadalom külön osztályainak egyaránt és fő szellemi táplálékot nyújt, a mi táplálék a méznél, s értékesebb az arany és ezüst halmazánál.

Egyiknek azonban épenugy megvan használhatatlansága, salakja, mint a másiknak. Egyik mint a másik ép úgy alkalmas a lehető legtöbb jó, mint nagyon sok rossz előidézésére. Helytelen kezeléssel egyik mint a másik veszedelmet okozhat, mire a mindennapi élet tapasztalata kirívó példákat mutat fel.

Szerencsések azok, kik kitartó munkásságuk által használni képesek másoknak és maguknak egyaránt, s

Károly Budáról Csák Máthé által háborgattatván, előbb Temesvárra költözött, s miután a rozgonyi vérmezőn Máthét legyőzte s ennek kezei közül Visegrádot kiragadta, ide tette át székhelyét, s a Salamon tornyától délre a Dunapart hosszában épített magának fejedelmi palotát, mely oly fényvel rendeztetett be, minőt még Magyarországon nem láttak.

Olasz izlésű nagyszerű park és vadaskert vették körül a király lakását, hová 1320-ban harmadik nejét, Ulászló krakói hercegné leányát: Erzsébetet vezeté be.

A főurak követték a király példáját s Visegrádon nem sokára fényes paloták tükröződtek a Duna elfutó habjaiban.

Sok nevezetes esemény és ünnepély színhelye lett az előbb igénytelen város; a hol hajdan Salamon király nyögte rablánczait, most vig élet, táncz, zene, olasz élvhajzászat, fény és pompa uralkodott. Az áldozat is bekövetkezett; Zách Klára szomorú esetét költők siratták meg és egy új kereszt hirdeti az utazónak.

1333-ban Károly ide gyűjté a főurakat, hogy ezek kíséretében Nápolyba vigye királynak választott fiát Endrét.

Midőn megért seregese jöttek az olasz művészek s mindég új meg új díszítés végeztetett a palotákban és a kertekben.

Később János cseh, Kázmér lengyel király, Károly morva herceg, ki IV. Károly néven német császár lőn, István Bosnyák király, a szász, ligniczi és iusitzai hercegek havakig voltak Károly vendégei és diplomatai ügyekben az ő ítélete irányadónak tartott.

Mint Virág Benedek feljegyezte, a vendégségen naponta 4000 kenyér és 180 átalag bor fogyasztatott el.

Eljött az idő, midőn mind e fény és pompa teremője Károly is bekelett hogy végezze a földi életet.

1342-ben kiterítve feküdt a márvány-palotában. Ugyan azon fényes vendégsereg, mely egykor dicsőségét látta, könyek közt kísérte halandó hűveljét merész szellemének az Árpádok sírboltjába, Székes-Fehérvárra.

Visegrád azonban új fényre derült az új király alatt.

Nagy Lajos hatalma még nagyobb, birodalma még terjedelmesebb volt, mint apjé s „Visegrád palotáiban őt nemzet főurai melegek a nagy király dicsőségének napjánál“ (mint Evva Lajos mondja.)

Hanem e korszaknak egy egész fejezetet szentelünk.

(Folytatása következik.)

Az ideai magyar akadémiai pályázatokról.

E lapok hasábjain általánosan ismertettük a kitűzött új akadémiai pályajutalmakat (59. sz. 234—235. lap).

Azon körvonalok szabályai szerint, melyek a pályázati hirdetésben olvashatók, igen fontos kérdéssé fejlődik az, hogy milyen mértékben fognak pályázni honfitársaink.

nincsenek a méh és bányamunkás sorsára kárhozhatóva. Ezt pedig kevés embernek, s különösen kevés írónak sikerül elérni.

Az író foglalkozásánál, társadalmi állásánál, s helyzeténél fogva arra van utalva, hogy szelleme köpűjéből és bányájából a legértékesebb termékeket szolgáltatassa ki, s azokkal a rokon szellemeket a szép, a magas, az igazság, a tökéletesedés sat. eszméi iránt fogékonyúvá tegye s lelkesítse; azon író, ki ezt legalább részben tenni képes, megfizethetetlen szolgálatot tesz a társadalomnak, mely őt magának vallja, sőt az egész emberiségnek.

Épen úgy nem érdemel figyelmet és méltánylást az olyan író, ki értéktelen művekkel kényszerre, mint a méhek közt a here, s a bányászok azon része, kik valódiak helyett álkincsekkel ámitják a közönséget.

Némelyek az évés, mások az öltözködés szerint akarják elbírálni a nemzetek és országok műveltségét, tévedhet egyik mint a másik; de nem téved az, ki az irodalmat veszi elbírálni alapjául. A műveltség probaköve nem is lehet egyéb, mint az irodalom. Ebben nyilatkozik az ész, képzettség, érzelem, szenvedély, szóval mindaz, mi a szív és lélekből kikerülhet. A mai időben egy országot vagy nemzetet értelmes emberek előtt csak irodalma tehet tiszteltté és becsültté, s az rejti magában azon erőt, mely valódi hatalmat képvisel és terem, s mely sikeresebben hódít a hadseregek tömegénél, s nagyszámú fegyvereinél.

Az eszme és szellem uralma, mit az irodalom képviselhet a leghívebben, nem mulékony jelenet, hanem hosszú időre kiható üdvös állapot, melyből mindenki csak jótékony sugárzik. Azért követnek el megbocsáthatatlan bűnt mindazok, kik nemtelen czélok elérésére eszközül

A haza érdeke ama forrón táplált óhajást ide fel keblünkben: vajha az ily nemes versenyre kínálkozó alkalmakat a komoly tanulmányokkal foglalkozó műveltség világ lelkesebben megragadván, e téren gyors haladásra újabb kísérletek által fokozódna és már valahára való mely teljes sikerről tehetnének tudósítást, minthogy az ez előtti évek eredményeivel csak viszonylagos kielégítést tudnánk elérni.

Egy magasabb aesthetikai parancs regényes bőrczeiben fűzött költői szellemét hazánkhoz folyton előre tereli, hogy a képesség, bátortalanosság s szerénység kifolyásából, mely velődésünk közös érdekei nagy hátrányára, rejtve maradjon s olykor mély ismeret és tudományosság egy igénytelen sirhantnak zsákmányául ne essen.

Habár igen gyakorta megesik, hogy méltatlanul és a középserűségig sem emelkedő szellemek állítanak be a versenyzők sorai közé, ez ne legyen indok a visszavonulásra, mert többszörös kísérlet után megerősödik a képesség és minden jobbnak a gyakorlat volt mestere.

Hogy ezen irománycikkünket, mely mélyebb tanulmányokra és kitartós munkásságra inti ifjúságunkat, jobban megvilágíthassuk, azaz, hogy buzditólag hassunk arra, hogy Erdély se maradjon hátra a pályázatoknál, szükségesnek láttuk egy visszapiantást vetni a magyar irodalomra, mert ha fontolóra vesszük mennyi fáradságot és kitartást tanusítottak eleink a magyar nyelv s irodalom fejlesztésére azon primitív viszonyok közt, midőn még a tudomány monopolizálva volt és annak terjesztése csaknem a lehetetlenséggel küszködött; nem tagadható, hogy ma, midőn már eltávolítva minden akadály, joggal követelhetjük e hon fiaitól a kitartó munkásságot, és a gyakorlati székfoglalást az üresedésbe jött helyeken.

Irodalmunk addigi fejlődését, míg a nemzet teljes alkotmányos szabadságát visszanyerte, viszonyítva azon akadályokhoz és nehézségekhez, melyeknek olom súlya alól kelle kibontakoznia, kielégítőnek nevezhetjük.

Eleitől fogva a latin és a magyar nyelvnek egymástól küzdelme akadályozta nyelvünk előhaladását; amaz a tudomány, emez pedig a nép nyelve volt.

Táborozásoknál, családi vagy népi ünnepeknél, megyei és országos gyűlésekben magyarul folyt az érintkezés, míg az udvaroknál a sok idegen követ, a római sz. szék legatusai s a vallási oktatók latinul folytatták előadásukat s csak ha szükséges volt magyaráztatott az meg a nép nyelvén. Kálmán király decretuma a „corpus jurisban“ magyarul lett fogalmazva s azután fordított le latinra, nem különben II. András bullája is magyar szövegben látott napvilágot.

Az Anjou-ház uralkodása alatt azonban sokat nyert a magyar nyelv s következőleg az irodalom is. Állam nyelvnek ugyan megmaradt a latin, de az udvar belső életében a magyar nyelv lett honos.

Minthogy annyi elenszeny nyívánult eleinte az Anjou ház tronra jutása ellen a magyarok közt, e régi és tekintélyes uralkodóház tagjai, kiknek ereiben az Árpád

használják az irodalmat. Azért nevezhető a toll veszedelmes fegyvernek, mint a melynek a körülményekhez képest üdv és kárhozhat köszönheti létét.

Sokan tudnak irni betűt, de kevesen öntenek a betűkbe fogalmat és eszmét; s épen azért az írói név nagyon kevés embert illet meg. Sokan tartják pedig magukat írónak, kik nem egyebek, mint fordítók, vagy másolók.

Nagy szellemű, nevezetes írói rendszerint csak fejlődöttség, s előre haladottabb nemzeteknek voltak. Az anyagiakban való pangás és szegénység lenyűgözve tartja, s tétlenségre kárhozhatója az irodalom kincsbányájának tartalmat nyújtó szellemet is.

Csak az nevezhető szerencsés országnak és nemzetnek, melynek jeles írói és szellemes irodalmi termékei vannak. Ott, hol az irodalom mellékes, kicsinyes körülmények szolgálatában áll, csak hanyatlásról, s erkölcsi hiányról tanuskodik a helyzet. Erkölcsi, nemes, önálló, s az irodalom fejlesztésének magas, czélját felfogni tudó írók nem szokták makukat bérbe adni senkinek. Az irodalom-történet ékes példákat tüntet fel arra nézve, hogy kitűnő írók küzdöttek mindennel, de magukat áruba nem bocsátották, s ha mindjárt életükbe került is, függetlenségüket megtartották. Fájdalom, azonban az írók közt is vannak bérenczek, kik megrendelésre dolgoznak, mint az iparos, kik a jelen anyagi, elvezetésiért eldobják maguktól legdrágább kincseiket, a szellem függetlenségét. Az ilyeneket nem a szép, nemes és igaz érzete, s a tiszta meggyőződés, hanem csak is a hasznosság ösztöne vezérli. Sajnos, hogy a mai kor sok ilyenekkel rendelkezik! f.

vér szível s lélekkel húzott a haza fényéhez és nagyságához. beakarták bizonyítani a nemzetnek, hogy ők a sz. István koronára érdemesek.

Udvari nyelv a magyar lett, nagy részt magyar nők foglalták el a királynő szolgálatát; Róbert Károly fiának: Lajosnak mátkáját még kiskorában az udvarhoz hozatta és ott neveltette, hogy az ország nyelvét és szokásait megtanulja; még az esküforma s a szentírás is magyarra fordítottak, mi a cs. kir. bécsi könyvtár 1382. évi kötetében olvasható és 1465. táján készült el Janus Pannonius magyar nyelvtana is, mely azonban ma már nem létezik.

A XVI. században még kedvezőbb korszak nyílt az irodalomra nézve, miután a politikai és vallási mozgalmak új szellemi életet ébresztettek és Mátyás király nyomdokain irodalmunk oly erővel haladott, hogy majdnem fenntartotta magát 1780-ig egyenlő magaslaton. — Ezen idő alatt nagy tevékenység fejlesztett ki a végre, hogy népünk a hon eseményeiről anyanyelvén nyerjen tudomást, így jöttek létre a krónikák Székely, Temesvári, Heltay, Pethő, Zrínyi, Bartha, Lisznyai sat. teremő kezeik közt; a szentírás fordításai, hogy a nép hitét tanulmányozhassa, Komjáti, Pesti, Erdősi, Heltay, Székely, Juhász, Melius, Félégyházi, Károlyi, Molnár, Káldi, Csipkés, Komáromi s Tótfalusi által nyomtatás alá kerültek és elterjedtek; jeles szónokok, mint p. o. Gaál, Juhász, Dávidis, Kulcsár, Bornemissza, Telegdi, Décsi, Károlyi, Pázmán, Kecskeméti, Zvonarics, Kopcsányi, Káldi, Margitai, Alvinczy és mások emelték a szép és magaslatos iránti fogékonyságot; e korszakban tűntek ki az egyházi költészetben: Székely, Bornemissza, Batizi, Pécsi, Ujfalvi, Skariczay, Fábricius, Fazékas, Molnár, Gelei, Dajka és Medgyesi; népdalok, hősköltemények, regék és legendákban: Tinódi, Kákonyi, Csanády, Valkay, Csáktornyai, Cserényi, Szegedi, Ilyefalvi, Stáry, Fazékas, Balassa, Ilosvay, Kozárvári, Veres, Enyedi, Szöllősi. Kitűntek különösen az epos-ban: Zrínyi Miklós, Liszt László, Paskó Kristóf, Kohári István, Gyöngyösy István; a lyrai költészetben: Rimai, Balassa, Beniczky és mások. Ezen kívül a Verbőczy „Hármas könyve” lefordítottát: Veres Balázs, Heltai Gáspár és Okolicsányi János által. És apáczai Cserey egy magyar tudományos Encyclopediát és bölcsészeti is adott ki.

Ha már most figyelem alá vesszük, hogy számtalan nyelvtani, szótári és philologiai művek is jelentek meg, ugymint: Pécsi Gábor négyüteménye, Erdősi nyelvtana, Calepin szótára, Fábriciás (Kovács), Verantius és mások hasonló munkái, Tótfalusi helyesírása és végül Párizspái nagy szótára, akkor nem tagadhatjuk meg, hogy őseinknek ernyedetlen buzgalma bámulatos módon tört útát egy jövő nemzedék kifejlődésére.

Mindez azonban keveset használt, mert a hazánkba is beköltözött vallási villongás csakhamar ismét üldözést és apáthiát idézett elő nyelvünk iránt, mely idő alatt különösen a XVIII-dik században azután a latin nyelv emelkedett oly viruló magaslatra, miszerint a classikus elegancia egy fokkal sem állott hátrább.

Mind a mellett éltek akkor is férfiak, kik, mint magyar írók, maradandó emléket nyertek a nemzet előtt: Faludy, Barcsay, Orczy, Bessenyei, Teleky, Dániel és mások.

Mindez tartott a francia forradalomig, mely időtől fogva számíthatjuk irodalmunk legújabb korszakát.

A tudományos Ráth Mátyás szerkesztette 1781-ben az első magyar hirlapot Pozsonyban; a hosszas francia háborúk alatt azután kevés lendületet nyert ugyan az irodalom, de bekövetkező az ugynevezett örök béke, megállapított, hogy az iskolákban a magyar nyelv, mint tudomány tanúsíttassék és létre jövőn a pesti és budai magyar színház, megjelenvén a szaklapok: Mindenes gyűjtemény, Orpheus, Kassai Múzeum, Urania, a Nyelvművelő-társaság munkái, Erdélyi Múzeum, Tudományos gyűjtemény; és sorompóba lévén Szabó, Rájnics, Beregszászi, Gyarmathi, Aranka, Földi, Benkő, Kassay, Pethe, Szentpály, Bőjthi, Versegi, Virág, Révai, Horváth, részint mint nyelvészek, részint mint költők és történészek és a többi már általánosabban ismeretes előharcosai nyelvünk- s irodalmunknak, csakhamar bekövetkezett azon fényes időszak, melyben gróf Szechenyi István láng lelke egész hevével mindenfelé fáklyát gyújtott irodalmunknak és ez által sikerült is azt oly gyorsan fejleszteni, hogy az, aránylag csekélyebb idő alatt, mint bármely országban Európának, csakhamar levetkeztette feszélyező burkolatait és önálló haladásának minden akadályait leküzdhetni szerencsés vala.

A jelen helyzet, melynek megteremtésére Kossuth Lajos „Pesti Hírlap”-jával talán a legnagyobb impulzust adta, mondhatni a tudománynak minden ágaiban a leg-

fényesebb jövőre jogosít; de a történelmi drámára, vagy tragoediára nézve óhajításaink ez ideig nincsenek kielégítve, s azért sürgetünk több tevékenységet.

(Folytatása és vége köv.)

Jogi szemle.

A fegyenczek megjavíthatásának akadályai.

(Folytatása és vége.)

Az elhivatásszerű szakfoglalkozást illetőleg szükséges az arra való előképzés, s a megszerzett képesség és magaviselethez képesti alkalmazás és előléptetés, s a bizonyos idő alatt kielégítően, vagy elismerésre méltóan szolgáltaknak arányos jutalom, illetőleg végellátás, vagy nyugdíjban leendő részvételére iránti intézkedés, mely intézkedésre nézve, menten minden mellék tekintettől, csak az igazság és méltányosság szempontja szolgálhat irányadóul.

3. Az kérdés tárgyát sem képezhetvén, hogy a letartóztatottak foglalkoztassanak-e, vagy nem? A letartóztatottak foglalkoztatását illetőleg csak is azon munkanem látszik előnyösnek, mely a munkás szellemi és testi erejéhez, valamint hajlamához talál. Annak pedig mindenestre lehetőleg eredményesnek s jövedelmezőnek kell lenni, s jövedelmezőnek úgy a munkás személyére, mint a fegyintézetre nézve; a mi erős ösztönzésül szolgál a munkakedv gyarapodására, a bizonyos foglalkozás által igényelt ismeretek iránti fogékonyságra, a kitartásra s a munka értékének komoly megbecsülésére. A nem ezen szempontok és elvek szerint alkalmazott foglalkoztatás a mellett, hogy magára a fegyintézetre nézve sem lehet előnyös és jövedelmező, csak is romtólólag hat a munkásnak úgy kedélyállapotára, mint erkölcsi érzületére. Cél-szerű foglalkoztatás mellett az abból befolyó jövedelem által a munkás személyére eső kiadásoknak a körülményekhez képest egészben, vagy legalább is tetemes részben kellene törleszteni; mely esetben az utólagos megtérítés ahoz képest egészben, vagy részben fölöslegessé is válnék, a mi különben gyakran veszélyeztetni a büntetését kiállott egyén vagy családtagjai existenciáját.

4. A letartóztatottak iránti bánásmód és fegyelem gyakorlásánál az elnézés, vagy engedékenység, valamint a szigor s úgy a lehető előnyökben való részvétel, mint fegyelmi vétségek eseteiben azoknak elvonása mellett a büntetések alkalmazásánál a célszerűség és méltányosságnak kell kiindulási szempontul szolgálni, még pedig a rokon-, vagy ellenszeny, harag szenvedélyszulte fölhevülés lehető teljes kizárásával. A büntények az emberi hiányokból és gyengeségekből származván, a bánásmód és fegyelem határai között hasonló gyengeségek meg nem tűrhetők, s a mennyiben mutatkozhatnak, azok szigorúan ellenőrzendők, s a körülményekhez képest fenytendők is. Az igazgató, tanító, és felügyelőszemélyzet működésében s eljárásában kellő összhangnak kelletvén lenni, a nyilvántartás minden irányban s tekintetben szigorú pontossággal eszközözendő, s az annak folytán tapasztalható visszaélések és bárminemű hiányok, vagy szabályellenességek iránt a szükségeltető intézkedések haladéktalanul megteendőek. A személyzet hiányai, visszaélései, mulasztásai, s egyáltalában szabályellenes eljárásai első sorban a letartóztatottak lelkiületét érinti, mi által hosszabb idő alatt s legnagyobb fokú figyelem és tevékenységgel elért siker is néha pár perc alatt könnyen megsemmisül. — Tudva van ugyanis, hogy a fegyenczek egyéniségei testi és lelki tulajdonságaiknál fogva mennyire különböznek egymástól, s ha a foglalkoztatás, mint a bánásmód, nem azok tekintetbe vételével történik, inkább titkolható megátalkodottságot, s romlást, mint javulást eredményeznek, s a körülmények nem mindig idomíthatók az intézményekhez; hanem igen is a legtöbb esetben az intézményeknek kell a körülményekhez lehetőleg alkalmazottan létre hozatni, s végrehajtatni.

5. Az állami rendőrségi rendszer és szervezet hiányai a mig egyfelől a büntények fölfedezése, a tettesek kézrekerítése, letartóztatása s egyáltalában a bünygyi igazságszolgáltatás által igényelt segédkeztet illetőleg roppant hátrányosak, addig másfelől a büntetésüket kiállott s javulásnak indult és szabadlábra helyezett fegyenczek iránti figyelmetlenségben szintén rombolólag hatnak a javítási törekvésekre. Mert a büntetését egészben kiállott egyén is, ha tudja, sőt tapasztalja, hogy életmódjára s magaviseletére nézve továbbra is némi felügyelet alatt van, nem vetemedik oly könnyen tétlen, rendetlen életmódra s újabb bünytyények elkövetésére. A humanitarius és fokozatosan javító rendszer szerinti u. n. föltételes szabadonbocsátásnál pedig a jó eredmény el-

érése csak is a rendőrségtől függ, minél fogva a rendőrségi rendszer és szervezetben tapasztalható hiányok a fennebbiekre való tekintettel pótlandók s idomítandók.

Ezekben kívántam főbb vonásokban jelezni azon hiányokat és akadályokat, melyek a fegyenczek javítását s javulását gátolják; s erős meggyőződése, hogy mind addig, mig azoknak elhárítására hazánkban is a kellő intézkedések meg nem tétetnek, a javítást célzó törekvések nagy részben sikertelenek maradnak. A modern szellemben eszközöltetni célzott reformok megvalósításánál tehát első sorban komolyan számot kell vetni magunkkal, hogy rendelkezünk-e, avagy legalább jövőre rendelkezhetünk-e, s ha igen, mennyiben mindazon eszközökkel és intézményekkel, melyek a reformok által célzható siker és eredmények elérhetésére mulhatatlanul szükségesek? s ha nem, tekintetbe véve hazai viszonyainkat, reformtörekvéseinkben tartsuk meg a logikai egymásutánnal párosult azon fokozatos eljárást, a mi helyzetünk s körülményeink átalakításával a kielégítő biztos eredmény reményére jogosítanak.

Tekintetbe veendő pedig mindezek a törvényhozótestülethez beterjesztett új büntető-törvényjavaslatban megállapítva levő s a jelenleg gyakorlatban levőtől egészen különböző s minden tekintetben előrehaladottabb s jobb szabadságbüntetési rendszer tárgyalásnál. Sz.

Felhívás a műbarátokhoz.

A „műcsarnok” építkezése szemlátomást halad. Még ez évben tető alá kerül a díszes ház, mely a hazai művészetnek állandó csarnoka lesz, tanúságot teendő arról, hogy a magyar közmívelődési törekvéseknek eddig elhanyagoltabb ágában is immár tények és tettek váltják fel a régi panaszok és reménytelen buzdítások korszakát.

Az ige testté válik; a kitűzött cél megközelítése érdekében a képzőművészeti társulat, mint kezdeményező, megtette azt a mit tőle jogosan várni lehetett: megkereste és összhangzó közreműködésére indította országszerte az óhajtott siker mind meg annyi tényezőit. Fáradozásai a nehéz anyagi viszonyok dacára nem maradtak eredmény nélkül. Lelkes és vagyonosabb műbarátaink számos és tetemes adakozással igazolták bizalmukat. A hazai művészek részéről pedig a legnemesebb erőfeszítések történtek a „műcsarnok” javára rendezett műsorsolás sikeresítésére, a mi lehetővé tette, hogy 50.000 frt értékű 300 nyereményt bocsáthatott sorsolás alá. E művek jelenben a társulat tárlatában ki vannak állítva, s mindenki meggyőződhetik a nyeremények műbecséről és értékéről.

Ha van még, a kinek jóakarató közreműködését folytatónak igénybe venni a cél érdekében kötelességünk: úgy a hazai műpártoló nagy közönsége az, melynek részvéte a műsorsolási sorsjegyek vásárlása körül eddig nem áll az áldozatkészség azon magaslatán, melyet egyes műérző hazafiak részéről oly hálás elismeréssel tapasztalni alkalmunk volt. A művészek által ajándékkép felajánlott művek becsértéke ugyanis az eladott sorsjegyek árával még korán sincs fedezve. Hogy e részben az óhajtott eredményt elérhessük s a művészek áldozatkészsége kárba ne menjen, még egyszer fordulunk a nagy közönséghez azon kérelemmel, hogy miután az eleve kitűzött határidő rég letelt, a sorshuzás pedig hatósági felügyelet mellett f. é. október hó 24-én okvetlenül meg fog tartatni; mindazok, kik bizonyos számú sorsjegyeket megtartottak, azok árát beküldeni sziveskedjenek; azon műpártolók pedig, kik sorsjegyeket még nem bírnak, ilyenek vásárlása által egy közhasznú nemzeti intézmény sikeres létesítéséhez bár még oly csekély áldozattal hozzájárulni siessenek.

A nyeremény lehetőségén kívül kinek-kinek az az öndutat lesz jutalma, hogy közmívelődési érdekeink fejlesztése körül része és érdeme van.

Telepy Károly, titkár.

Az „ELBA” érdekében.

Válasz Marosi Farkas rendőrfőnök úrhoz és kérés a városi képviselőtestülethez.

A „Székely Hírlap” 71-ik számában megjelent interpellációra rendőrfőnök úr a 75-dik számban — nagy soká — válaszolt, de oly minden képzeletet meghaladó simplicitással és az igazság oly elferdítésével, hogy azt szó nélkül nem hagyhatjuk.

Legelőször is azon feletle naiv megjegyzést kockáztatja, hogy az „Elba” Bukuresti János úrnak haszonbérbe lévén adva, a költvélnak pedig egyik pontja sem helyezvén a tisztelt haszonbérlet a helyi rendőrfőnök gyámsága alá, minden felelősség egyedül a haszonbérlet

illeti, ha tehát valami visszaélés történt, forduljunk az interpellációval a haszonbérőhöz, a rendőrség felügyelési joga, gyámkodása nem lévén szerződés szerűleg (!!) kikötve. E szerint tehát Baruch trágádombjainak a Maros árkába, a város tulajdonára beomlását szemet hunyva nézi el a rendőrfőnök úr, mert a városnak, mint tulajdonosnak, nincs kikötve a szerződésben a felügyelési jog

De hiszen a rendőrfőnök úr azt is állítja válaszában, hogy Baruch „parfümös“ dombjai az Elba közvetlen szomszédságában nem léteznek (???). Uram! Ön itt az interpellálókat, a kik épen erre hívták fel az ön figyelmét, hazugsággal vádolja, mi pedig nem őket illeti, mert a mint tanukkal bizonyíthatjuk s bárki is meggyőződhetik, az „Elba“ közvetlen szomszédságában, a kertész-ház mögött, a parfümös trágya és szemétdombok nemcsak léteznek, de már a Maros árkába, a város tulajdonára be is omlottak.

Különbön ön Bukuresti úrra, mint haszonbérőre hivatkozik nagy hízlegések között, hogy ő, „a ki az Elba anyagi becsét több mint ötezer o. é. frtba került hasznosítható és jövedelmező építésekkel nevelte, nem fog adós maradni a felelettel.“ Jól van, hallgassuk tehát meg őt. Az „Erdély“ az évi 30-ik számában idős Bukuresti János úr szóról-szóra ezeket írja: „Az Elbának ez idő szerint oly levegője van, hogy az egész város népének egészségügyi viszonyát veszélyezteti; azért jó lesz, ha a tekintetes rendőrfőnök úr egy pár orvos kíséretében a nemes tanács rendelkezéséből, már legalább jövőre, valamiképen ide rendelődik, hogy lássa meg saját élő szemével, hogy bizony itt nem a sétáló utak szemetei s rondaságai miatt nem jár vendég, időtöltő; hanem nem jár a szomszéd szeszgyárak — nép nyelvén: pálinkamasinák száz ezer szekérre meggyült bűdös, ott megrekedt szemetének kigőzölgése, miazmája miatt, mely igazán Augiás istálóját juttatja eszünkbe a régi világ mesés történetéből.“

Ime tehát maga Bukuresti úr is megerősíti azon, az igazságnak megfelelő állításunkat, hogy az Elba közvetlen szomszédságában ama parfümös (szerinte: bűdös) dombok léteznek, s nem csak nem tiltakozik a felügyelés ellen (habár az a szerződésben kikötve nincs), de egyenesen a rendőrfőnök úr hanyagságának tudja be, hogy erről tudomást venni s a város tulajdonát megvédelmezni elmulasztá. S mit tesz a rendőrfőnök úr, e mulasztására ujjal figyelmeztetve lévén? A helyett, hogy azon fölített kérdésünkre: érez-e elég erőt magában e visszaélések megszüntetésére, őszintén azt felelné, hogy: nem; a legkényelmesebbet teszi, a mit tehet, t. i. még az utánjárást is restelve, egyszerűen eltagadja a valót.

Igy állván a dolgok, addig is, míg a jövő választás segít sérelmeinken, mély tisztelettel fordulunk a képviselőtestülethez: az Elba átvétele a napokban amúgy is megtörténvén, küldjön ki kebeléből egy bizottmányt, mely constatálja, hogy a bűzhödő trágádombok az Elba közvetlen szomszédságában csakugyan ott vannak és a város tulajdonára, a Maros árkába be is omlottak és intézkedjék, hogy az — ugylátszik — interpellációk után két ember által hordatni kezdett trágádomb onnan nagyobb erővel a télen kihordattassék, illetőleg Baruch tulajdonos egy mulhatatlanul szükséges kőkerítésre s a beomlott trágahulladék elhordatására, a város tulajdona használhatóságának megóvására, s a városi művelt közönség igényeinek respectálására kényszeríttessék és így az Elba legalább jövőre az ily megbotránkozató visszaélésektől megkíméltessek.

Maros-Vásárhelyt, 1875. szept. havában.

Non qui, sed quid.

Hirrovat.

○ Ő felsége a király, Baruch Adolf polgártársunknak saját és törvényes utódjai részére a hazai közgazdaság és ipar terén szerzett érdemeiért magyar nemességet adományozott.

○ Holnap, azaz vasárnap délelőtt 11 órakor fog a lapunkban részletesen ismertetett jótékony czélú tárlat megnyitást. Fölvizjuk ismételtén úgy a helyi, mint a vidéki közönséget, hogy a nemes irányu egyület minél tömegesebb pártfogásában részesítse; az árva leánykák nevelésének humánus célján kívül a közreműködő hölgyek buzgó fáradozása is megérdemel anynyi figyelmet, hogy minél fényesebb és jövedelmezőbb sikerüvé igyekezzünk mindnyáján tenni munkásságunkat. Mint hallottuk, igen sok szép és érdekes tárgy gyűlt egybe s a kisorsolando darabok között is nem egy értékes leendő.

○ A maros-vásárhelyi zenekedvelők egylete saját pénztára gyarapítására szombaton, 1875. október 2-án a maros-vásárhelyi dalárda szíves közreműködésével a „Transylvania“ szálloda termeiben táncszívalommal egybekötött zártkörű séta-hánversenyt rendez. A műsorozat következő: 1. Bányász-induló, Farbachtól; előadja a zenekar. 2. Magyar népdalok; előadja a dalárda. 3. „Renz circusából“, rezgő-polka, Quirl-től; előadja a zenekar. 4. Magyar népdalok; előadja a dalárda. 5. Egyveleg, több dalműből, szerkesztette Mentovich Gy.; előadja a zenekar. 6. Bortal, Vocelkától; előadja a dalárda. 7. Csárdás, Wéglertől; előadja a zenekar. 8. A harcász imája, Lachnertől; zenekarkísérettel; előadja a dalárda. Belépti díj: személyenként 50 kr. Jegyek, a meghívó előmutatásával, előre válthatók Csiki Lajos és Törpényi János urak kereskedéseiben. Azok, kik meghívót nem kaptak, de a meghívásra igényt tartanak, jelentkezzenek Törpényi János ur kereskedésében. Kezdele esti 7 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Ezen érdekesnek ígérkező mulatságot a tisztelt közönség jóakaró és pártoló figyelmébe ajánljuk.

○ Az egy éves önkéntesekre vonatkozólag a hadügyminiszter, egyetértőleg a magyar és az osztrák miniszteriummal, a következő szabályzatot bocsátotta ki: A magasabb iskolákat látogató egy éves önkéntesek katonai kiképzetése céljából a jelenléti év alatt a következő idő bocsátatik az illetők rendelkezésére: a) a téli tanfolyam alatt a reggeli órák a hét minden napján, 9 óráig minden egy éves önkéntes részére; a nyári tanfolyam alatt 10 óráig az egyetemi, 9-ig a műegyetemi hallgatók részére, kik a műszaki csapatoknál szolgálnak; b) a délutáni órák két órától minden iskolai napon; c) hetenkint egy bizonyos egész szünnap minden osztályzatú tanuló részére; d) minden vasárnap s mindazon ünnepek, melyek az illető tanintézetben, mint iskolai szünnapok szokásosak; e) jul. 16-tól oct. 15-éig terjedő idő s a többi szokásos szünnapok egészen Különös szünnapoknak tekintetnek: a karácsonyi szünidő decz. 24-től január 6-áig bezárólag; a farsangi szünidő, azaz: farsangvasárnapjától hamvazószerdáiig bezárólag; a husvét szünidő, a negyecsütörtököt megelőző csütörtöktől, a husvét utáni csütörtökig; végül a pünköszt szünnapok és pedig pünköszt vasárnap, hétfő és kedd. Azon katonai parancsnokságok, a melyek területén magasabb intézetek léteznek, a c) alatt említett szünnap, és d) alatt említett iskolai szünnapok megállapítása céljából az illető magasabb tanintézetek rectoratusaival egyetértőleg intézkednek. Az 1871. april 6-án kelt hadügyminiszteri rendelet hatályon kívül helyeztetik.

— A fogadócsok zsarolásai alól még a nagy urak sincsenek megkímélve. A királyi család egyik tagja, Viktor Lajos főherceg, tapasztalta ennek igazságát, midőn legutóbbi keresztül utazta alkalmával egy prágai vendéglőben meghált. A magas vendég igényei nem voltak tulcsigázottabbak egy közönséges halandónál; — ebédre két

meleg és két hideg ételt evett egy palack sörrel, este pedig két tál étellel beérte, s ezért a vendéglős másnap 152, mondó: százötvenkét forintból szóló számlát nyújtott át a távozni akaró főhercegnek. A számla ellen természetesen kifogások tétettek, mire a vendéglős 30 forintot „elengedett“, mit a főherceg az ottani szegények között rendelt kiosztatni.

— Szigorúan büntetett esin. Györmegye Medve községében a mult héten egy kóborló művész-csapat hirdetett előadást, melyre szép számú közönség jelent meg. Mielőtt az előadás kezdetét vette volna, az egyik komédias elkiáltotta magát: „Tűz van!“ Erre az egybegyűlt közönség kitolakodott a szinkörből, a „művészek“ pedig a bejött pénzüsszeggel kereket oldottak. A falu lakói észrevették a csinyt, mert meggyőződtek arról, hogy e felkiáltás csak ürügy volt a minél könyebb megszökésre, a művészek után iramodtak, kik közül egyet elfogván — mint a „Gy. K.“ írja — hasát metszették fel. Egy másikat is elfogtak, ez azonban megesküdött a jámbor hívőknek, hogy ha lovat adnak alája, ő elfogja társait; adtak is alája, de azóta sem a művészt, sem a lovat nem látták.

— Népnevelők boldogsága. Magasy Antal szombathelyi nyugalmazott kisdóvónak a városi képviselőtestület saját kérelmére lakást adott, de azon kikötéssel, hogy az elaggott tanító, azon házban, melyben számára lakás engedélyeztetett, köteles a házmesteri teendőket elvégezni. A legjellemzőbb ez esetben az, hogy a városi képviselőtestületben senki sem találkozott, ki e cinizmus ellen kikejt volna.

— A budai vízkárosultak részére az ideig a polgármesteri hivatalhoz összesen 210,787 frt. 27 kr. folyt be. Hozzáadva ehhez a főváros által e célra adott 10,000 frtot, a károsultak összesen 220,787 forint 27 kr. könyöradományt kaptak. Ha tekintetbe vesszük, hogy az összes kár hivatalos becslés szerint 300,000 forintba rug, úgy a befolyt segélyadományok összege nagy részben fedezi az okozott károkat.

— A pápa egészségi állapota, az olasz lapok szerint, ismét rosra fordult. A régi baja ujult meg, s féltik, hogy ismét oly állapotba jut, mint ez előtt két évvel. Külsején azonban semmi változást sem lehet észrevenni, csak hogy tagjait nem igen tudja mozgatni, s azért már több nap óta kénytelen szobáját őrizni.

— Az állatkertnek nagy szíveséget tesznek azon magánkertek tulajdonosai, kiknek gesztenyefák vannak, ha a vad gesztenyét, a melyet különben sem értékesíthetnek, oda ajándékozzák. Az elszállításról az igazgatóság szívesen gondoskodik.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Budapesten, a lipótvárosi templomtéren.

(6-20)

Mintak kívánatra bárhova ingyen és bérmentve.

Csupán csak kros arúcsarnok

alapítójánál

található a legolcsóbb

bevásárlási forrás.

Ugyanott tünön értezt mindennemű legdivatósabb ruhakelmék és minden e szakba vágó czikkeek bámulatos olcsó áron, azaz csak 27 krajczárért árusítatnak. Vidéki rendelvények pontosan teljesíttetnek. 4155

BUDAPESTEN, lipótvárosi templomtér, a

Legújabb

27: ruhakelmék

Vidéki rendelvények lelkismerősen eszközöztetnek.

Csupán csak LÖBL FRIGYES-nei

(139)

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1875.